

Vlaamse overheid

sarc

Strategische AdviesRaad voor
Cultuur, Jeugd, Sport en Media

SARC - Sectorraad Kunsten en Erfgoed
Maart 2011

Discussienota van de SARC - Sectorraad Kunsten en Erfgoed
Bouwstenen voor een visieontwikkeling op een helder
en duurzaam kunsten- en erfgoedbeleid

Inhoud

Synopsis	3
Context	4
DEEL I: Bouwstenen voor een visieontwikkeling op een helder en duurzaam kunsten- en erfgoedbeleid	5
<hr/>	
1. Terug naar meer integratie van sectoren	5
In kaart brengen van (de subsidiemogelijkheden in) de diverse decreten.....	6
2. Rationeel en evenwichtig subsidiebeleid	6
2.1 Streven naar efficiëntie en het verzorgen van maatwerk	6
<i>Efficiëntie</i>	7
<i>Maatwerk</i>	7
2.2 Consequent beleid én dynamiek op basis van werking	7
<i>Projectsubsidies: termijnen tot meerdere jaren</i>	7
<i>Structurele subsidies: continuïteit op lange termijn</i>	8
3. Invulling van beleid op basis van rol en identiteit	9
<i>Kunsten: invulling van het begrip schottenloosheid, van principe naar realiteit</i>	9
<i>Erfgoed: naar een helder subsidiëringsbeleid</i>	9
3.1 Grondig onderzoek naar (gewenste mate van) schottenloosheid	9
3.2 Rekening houden met identiteit van instelling	10
3.3 Dynamische invulling met correcte financiering	10
Kunsten	10
Erfgoed	10
4. Beoordeling	11
4.1 Representatieve samenstelling en 'standaarden'	11
<i>Representatieve samenstelling</i>	11
<i>'Standaarden'</i>	11
4.2 Naar een 'schottenloze' pool van beoordelaars	12
5. Rol van de steunpunten	13
Naar een sterke impact vanuit het werkveld	13
<hr/>	
DEEL II Sectorgebonden aandachtspunten	13
1. Erfgoedfora: van experiment naar helder instrument	13
Opvolgingstraject Erfgoedfora vóór nieuwe instapronde	14

<i>Conclusie</i>	14
2 Volkscultuur: professionalisering dreigt spelers weg te drummen	15
Dringend visie op volkscultuur	15
3 Regionale en lokale vertegenwoordiging	15
Expertise uit instellingen in lokaal overleg injecteren.....	16
4. Spreidingsproblematiek	16
4.1 Snel starten met grondig onderzoek	16
4.2 Bij nemen van acties sectoroverschrijdend nadenken	17
Tabel.....	18

Synopsis

In **deel I** detecteert de Sectorraad Kunsten en Erfgoed evoluties en tendensen met betrekking tot het kunsten- en het erfgoedbeleid, zoals het naar elkaar toegroeien van deze sectoren, en wil de discussie daarrond in alle openheid mee voeren. Daartoe doet hij enkele suggesties.

- Een duurzaam subsidiebeleid moet instellingen en (voor het Kunstendecreet) individuen continuïteit bieden zonder daarom meteen een structurele werking op te zetten, maar ook een dynamisch landschap blijven garanderen.
- De decreten in het kunsten- en erfgoedveld moeten op een heldere manier instellingen en individuen kunnen ondersteunen, waarbij rekening wordt gehouden met de rol en de identiteit van de aanvrager en waarbij reële noden gedetecteerd en op een billijke en correcte manier gelenigd kunnen worden.
- Een herdenking van de beoordelingsmechanismen, van de huidige beoordelingscommissies naar een 'schottenloze' beoordelingspool, kan op die wens inspelen.
- De steunpunten hebben daarbij eveneens de belangrijke taak om reële noden uit hun werkveld in te schatten.

In **deel II** wijst de Sectorraad Kunsten en Erfgoed op enkele aandachtspunten die specifiek van toepassing zijn op de kunsten- dan wel de erfgoedsector. Wat de erfgoedsector betreft doet de sectorraad daarom enkele suggesties rond de erfgoedfora, volkscultuur en het systeem van lokale en regionale vertegenwoordiging. In het kunstenveld is de problematiek op de scheidingslijn met het lokaal cultuurbeleid, namelijk rond een evenwicht tussen de producerende en de spreidingssector, een complex gegeven.

In de **tabel** achteraan het document worden de diverse voorstellen op een rijtje gezet.

Context

In het memorandum 2009-2014 van de SARC pleit de Sectorraad Kunsten en Erfgoed voor decretale rust: “De nieuwe decreten moeten verder in het veld getoetst worden, en hun mogelijkheden moeten ten volle onderzocht en uitgetest worden. Dat vraagt tijd, want een decreet moet de kans krijgen om in alle rust zijn kwaliteiten en eventuele tekortkomingen te ontvouwen.” (Memorandum, p. 22). Dit belet echter niet dat aanbevelingen kunnen worden geformuleerd om bepaalde zaken bij te sturen.

De Sectorraad Kunsten en Erfgoed achtte enkele thema's rijp om uit te diepen. Daartoe richtte hij twee werkgroepen op. Een werkgroep rond erfgoedthema's kwam samen op 17 maart 2010, 16 april 2010, 21 oktober 2010 en 29 november 2010 om enkele standpunten voor te bereiden. Een werkgroep die ideeën in verband met het Kunstendecreet wilde uitwerken vergaderde op 9 maart, 2 april, 8 juni, 7 juli en 5 november 2010.

Beide werkgroepen stelden de resultaten van hun werk voor op de vergadering van de Sectorraad Kunsten en Erfgoed van 9 december 2010. Op die vergadering werd beslist dat beide nota's samen zouden worden gevoegd. Het is immers de overtuiging van de sectorraad dat beide sectoren gelijkaardige opportuniteiten hebben, maar ook veelal met dezelfde problemen kunnen te maken krijgen. Bovendien denkt men dat er de komende jaren een nog meer uitgesproken beweging naar elkaar toe van deze sectoren zal volgen.

Halfweg de werkzaamheden werd het Groenboek Interne Staatshervorming voorgesteld. De werkgroepen hebben kennis genomen van het Groenboek en hebben waar nodig de tekst aangepast om te sporen met de actualiteit zonder echter in te gaan op de inhoud van het Groenboek. Voor het standpunt van de SARC bij deze materie, verwijzen we naar het advies van 21 oktober 2010, dat door de Algemene Raad werd gecoördineerd.

De Sectorraad Kunsten en Erfgoed wil in dit kader wel opmerken dat de rol van het Vlaamse niveau ook grondig bekeken moet worden. De Vlaamse Gemeenschap kan ofwel sturend, ofwel corrigerend ofwel aanvullend optreden. Een keuze hierin heeft gevolgen voor de rol van de beoordelingscommissies, vooral in het erfgoedveld waar de meeste erfgoedinstellingen door de lokale overheden gesubsidieerd worden.

De werkgroep rond de erfgoedthema's reflecteerde over het subsidiëringsbeleid, de erfgoedconvenants, de steunpunten in het erfgoedveld, het beleid rond volkscultuur en de regionale en lokale vertegenwoordiging van de musea. De Landschapstekening Erfgoed van de Adviescommissie Cultureel Erfgoed (ACCE) heeft in de overwegingen meegespeeld, maar vormde niet het uitgangspunt van de werkgroep. Daarin staan immers nog veel vragen en discussiepunten geformuleerd, maar vormt wel een goede situatieschets.

De werkgroep aangaande het Kunstendecreet formuleerde enkele voorstellen en aanbevelingen die zich in eerste instantie voornamelijk op de problemen met de toepassing van het Kunstendecreet wilden richten.

In de eindfase van de werkzaamheden van beide werkgroepen kwamen nog elementen naar voor die binnen de voorliggende nota niet uitgebreid aan bod (konden) komen. Het betreft

onder meer de internationale werking, de duurzaamheid van het beleid (in de zin van consequent handelen en termijndenken), de spreidingsproblematiek, de interactie tussen verschillende disciplines,... De sectorraad heeft de intentie om in een later stadium dieper in te gaan op deze aspecten, waar nodig met behulp van experts uit andere deelsectoren.

De Sectorraad Kunsten en Erfgoed formuleert hieronder al enkele voorstellen op zowel korte als lange termijn. De voorstellen op korte termijn richten zich voornamelijk op problemen met de toepassing van decreten. De voorstellen op lange termijn zijn een voorzet voor de discussies die in de komende jaren zullen moeten gevoerd worden in het kunsten- en in het erfgoedveld.

DEEL I: Bouwstenen voor een visieontwikkeling op een helder en duurzaam kunsten- en erfgoedbeleid

---

1. Terug naar meer integratie van sectoren

De Vlaamse overheid heeft in de voorbije decennia duidelijk omschreven wat voor het beleid de kunstensector en de erfgoedsector omvat. Vervolgens heeft zij die domeinen vormgegeven en is zij daarin legislatief opgetreden ten opzichte van het brede veld. Dit heeft ondermeer geresulteerd in het Kunstendecreet en Cultureel Erfgoeddecreet. Tussen de verschillende decreten zijn er kruisverbanden vast te stellen.

Ook is het duidelijk dat de sectoren **kunsten en erfgoed** de komende jaren steeds meer **naar elkaar** zullen **toegroeien**¹.

Of, anders gezegd: de evoluties in het culturele veld zijn van die aard dat de verschillende instrumenten, c.q. decreten, niet meer in alle gevallen adequaat kunnen inspelen op de verschillende taken of werkingen die organisaties op zich wensen te nemen. In zijn Memorandum wees de sectorraad er al op: *'Er zijn tussen de beleidsvelden Kunsten en Erfgoed zoveel verbanden, dat het duidelijk is dat maatregelen en verzuchtingen voor beide gebieden kunnen gelden'* (p. 22). Men wees er vervolgens ook op dat ze ook specifieke kenmerken hebben die in de concrete uitwerking verschillend moeten behandeld worden. Maar toch wil men dit ruimer bekijken: *'Het gaat hier niet alleen om het afstemmen van het Kunstendecreet en het Cultureel-erfgoeddecreet en van het Kunstendecreet en het decreet Lokaal Cultuurbeleid, maar ook van de verschillende sectoren.'* (p. 23-24)

De Sectorraad Kunsten en Erfgoed wil met deze nota het debat rond deze evoluties mee voeden. Een beweging naar (weer) meer integratie en weg van diversifiëring vraagt immers een aanpak op de lange termijn, en zelfs een heel andere manier van denken over een (subsidie)beleid, met een meer centrale aansturing. Daarbij is het van belang dat de verschillende betrokken partijen voldoende gehoord worden.

---

¹ Vergadering van de Sectorraad Kunsten en Erfgoed op 22 september 2009 over het Kunstendecreet: 'Het agentschap vermoedt dat de discussie over de hybridisering de komende tijd zal gevoerd worden. Het gaat zowel over de hybridisering door relaties tussen kunstdisciplines, tussen kunst en erfgoed, kunst en (creatieve) industrie en tussen kunst en wetenschap.'

Zie ook verslag ACCE 8/12/2009, p. 6: uitspraak van Manfred Sellink, voorzitter van de beoordelingscommissie Collectiebeherende cultureel-erfgoedorganisaties.

In kaart brengen van (de subsidiemogelijkheden in) de diverse decreten

Dat dit niet van de ene op de andere dag kan, is evident. Omwille van de complexiteit van het veld, waarbij er aandacht moet blijven voor elke deelsector ondanks de integratiebeweging, is het van belang om het debat te objectiveren en op feiten te baseren.

Daarom vraagt de Sectorraad Kunsten en Erfgoed dat er dringend werk zou worden gemaakt van het **in kaart brengen van (de subsidiemogelijkheden in) de diverse decreten** in het cultuurlandschap. Tijdens de hoorzitting² over het Kunstendecreet, benadrukten ook de vertegenwoordigers van de kunstensteunpunten duidelijk dat een diepgaand onderzoek en een grondige evaluatie van het decreet nodig zijn, vooraleer er aan aanpassingen kan worden gedacht.

De sectorraad vraagt dat over deze complexe materie een studie wordt opgezet. Daarbij wil hij graag weten hoe de verschillende decreten die het beleid vormen in de culturele sector in elkaar haken, hoe ze overlappen, waar de gaten zitten, hoe de verbanden met andere sectoren zoals de zorgsector of toerisme werken etc. Wanneer een studie wordt besteld, dan is het natuurlijk van belang dat de vraagstelling zo helder mogelijk is. De sectorraad is graag bereid hierover mee na te denken.

2. Rationeel en evenwichtig subsidiebeleid

De Vlaamse Gemeenschap³ heeft de keuze gemaakt om de kunsten en het erfgoed voornamelijk te ondersteunen door middel van het toekennen van subsidies aan organisaties en (voor het Kunstendecreet) individuen. De Sectorraad Kunsten en Erfgoed vindt dit een juiste optie, met name voor de ondersteuning van activiteiten die als waardevol⁴ worden beschouwd maar onvoldoende of geen commerciële mogelijkheden hebben, en voor zover er aan bepaalde voorwaarden wordt voldaan en er een controle mogelijk is.

De decretale basis staat dus op poten.

Ook los van de huidige tijden van budgettaire schaarste is het volgens de sectorraad echter essentieel om blijvend na te denken over een rationeel en evenwichtig beleid voor het toekennen van subsidies aan individuen en organisaties.

De sectorraad doet daarom suggesties om dat beleid nog performanter te maken. Het moet immers mogelijk zijn om aan instellingen continuïteit te garanderen zonder dat het nodig is meteen een structurele werking op te zetten. Het onderscheid tussen projectwerking en structurele werking is bovendien niet hetzelfde als dat tussen grotere en kleinere instellingen. Projectsubsidies moeten niet automatisch voor kleinere instellingen of aanvragers bedoeld zijn. Niet de grootte van de instelling is doorslaggevend, wel welk soort werking men ontwikkelt.

2.1 Streven naar efficiëntie en het verzorgen van maatwerk

Centraal staat het **streven naar efficiëntie en het verzorgen van maatwerk**.

² Cf. vergadering van 22 september 2009. Aanwezigen: An Olaerts (directeur VTi), Dirk De Wit (directeur BAM), Stef Coninx (directeur Muziekcentrum Vlaanderen), Katrien Vandermarliere (directeur Vai) en Jos Van Rillaer (administrateur-generaal van het agentschap Kunsten en Erfgoed).

³ We spreken in deze nota niet over subsidiebeleid van andere overheden of niveaus.

⁴ Zie Memorandum SARC, p. 12: 'Er moet niet gepleit worden dat er cultuur moet zijn, CULTUUR IS...'

Efficiëntie

Zowel voor structureel als projectmatig gesubsidieerde organisaties geldt dat de huidige regels correct toegepast moeten worden. De aanvragers moeten de verwachtingen duidelijk kennen en gewaarschuwd worden voor mogelijke valkuilen (bv. grotere administratieve last, verplichting om iemand continu in dienst te nemen, enz.).

De administratieve last kan nog verder verlicht worden en wordt best begeleid door meer overleg tussen aanvrager en een instantie, bijvoorbeeld de administratie, die kan helpen bij bepaalde aspecten van de budgettering en de verantwoording.

Maatwerk

In afwachting van een invulling van de suggesties op lange termijn (zie hieronder), wil de sectorraad het oneigenlijk gebruik van 2-jarige subsidies als in- en uitstroom voor de 4-jarige structurele subsidies binnen het Kunstendecreet bannen. Deze oorspronkelijke doelstelling wordt volgens de sectorraad immers niet toegepast in de praktijk. Organisaties waarvoor de keuze wordt gemaakt ze niet meer te ondersteunen, kunnen worden afgebouwd volgens een uitgroiscenario dat is aangepast aan de behoeften van elke specifieke situatie.

Daarnaast wil de sectorraad mee nadenken over een diversifiëring van het instrumentarium binnen het Kunstendecreet en het Cultureel Erfgoeddecreet, zodat maatwerk mogelijk wordt. Onder andere moet er ruimte zijn voor pionierende, intermediaire projecten (d.i. projecten die zich op de scheiding tussen cultuur en economie bewegen) of hybride vormen (d.i. instellingen met andere juridische contexten dan de vzw). Deze huidige tendensen moeten een plaats krijgen.

De ondersteuning voor activiteiten met een meer commerciële finaliteit kan via instanties zoals CultuurInvest verlopen. In zijn Memorandum pleitte de Sectorraad Kunsten en Erfgoed al voor meer soepelheid, waarbij projectsubsidies kunnen worden opengesteld voor winstgevendende organisaties en gesubsidieerde organisaties evenzeer gemakkelijker een beroep kunnen doen op privé-gelden⁵. Bij de lopende evaluatie van dit instrument moet ook rekening worden gehouden met het feit dat er nog veel werk is op het vlak van het stimuleren van ondernemerschap in de culturele sector en ondersteuning bij, het aanleren van ondernemen.

2.2 Consequent beleid én dynamiek op basis van werking

De Sectorraad Kunsten en Erfgoed vraagt dat er gestreefd wordt naar een hoge mate van **consequent beleid en langetermijndenken**, waarbij het landschap tegelijk ook **dynamisch** is en in beweging blijft.

Organisaties die structureel gesubsidieerd worden, hebben niet altijd een structurele werking. Er zijn ook aanvragers bij met een recurrente of langdurige projectwerking. Bovendien is er een groot onevenwicht tussen de budgetten voor structurele en de projectsubsidies.

De sectorraad stelt daarom twee aanpassingen voor:

- Projecten kunnen over meerdere jaren gesubsidieerd worden.
- Structurele erkenningen lopen in alle decreten over eenzelfde termijn, namelijk vijf jaar.

Projectsubsidies: termijnen tot meerdere jaren

Projectsubsidies binnen het Kunstendecreet zouden, naar analogie met het Cultureel Erfgoeddecreet, voor een periode langer dan 1 jaar moeten kunnen worden aangevraagd. Een **verlenging naar meerdere jaren** moet garanderen dat ook organisaties of kunstenaars

---

⁵ Memorandum van de Sectorraad Kunsten en Erfgoed, p. 24

die op langere termijn werken maar geen structurele werking hebben, terecht kunnen in het Kunstendecreet.

Dat moet het voor de aanvragers zonder structurele werking aantrekkelijker maken om voor een projectsubsidie te kiezen, waardoor de druk op de structurele aanvragen zal verminderen.

Indien er daardoor meer valabele aanvragers komen, moet natuurlijk het aandeel van de projectsubsidies omhoog. De sectorraad stelt daarom voor om in het Kunstendecreet alvast een **minimumpercentage van 10% voor projectsubsidies** vast te leggen.

Wetenschappelijk onderzoek moet aantonen of dat een realistisch percentage is.

Omgekeerd mag ook het oneigenlijke gebruik van de projectsubsidies als 'verdoken' structurele subsidies niet meer mogelijk zijn. Vernieuwing van het landschap is eveneens een belangrijk aandachtspunt.

Een ander idee, dat tot op heden niet geëxploreerd werd, is om instapmogelijkheid voor projecten te voorzien op elk moment, in plaats van met ronden te werken.

Mogelijke voordelen:

- dit zou meer dynamiek kunnen teweegbrengen,
- er is een regelmatige instroom,
- de beoordelaars zullen de aanvragen minder 'geconcentreerd' binnenkrijgen en
- er ontstaat een meer natuurlijke flow van aanvragen.

Het gevaar is echter niet denkbeeldig dat aanvragers die geweigerd werden, elk jaar opnieuw een aanvraag indienen. Daarenboven moeten de aanvragers enkel het resultaat van een werkingsjaar voor leggen bij een nieuwe aanvraag.

De praktische en financiële haalbaarheid van dit voorstel moet daarom door de administratie onderzocht worden.

Structurele subsidies: continuïteit op lange termijn

Sommige organisaties hebben een **typisch structurele werking** die voor een langere termijn continuïteit vereist.

De Sectorraad Kunsten en Erfgoed is voorstander van een beoordelings- en subsidiebeleid dat over een periode van vijf jaar loopt⁶, zoals nu al in het Cultureel Erfgoeddecreet het geval is, en dat dus de tijdslogica van de Vlaamse Regering volgt en erop kan inspelen.

In het eerste jaar van zijn of haar beleidsperiode kan de nieuwe minister dan een beleidskader opstellen. In het tweede en derde jaar volgen de subsidie- en erkenningsrondes. Zo worden het veld en de burger tijdig op de hoogte gesteld van de accenten die de minister in de volgende jaren wil leggen, en wordt er meer betrokkenheid gecreëerd door de mogelijkheid tot bijsturing door het beleid.

Voor de instellingen die voor een voor een substantieel bedrag gesubsidieerd worden, is het nuttig een **beheersovereenkomst** met de Vlaamse regering op te stellen, zodat de instelling en de overheid samen kunnen onderhandelen over de invulling van de beleidsprioriteiten. Volgende gegevens kunnen daarbij in overweging worden genomen: geografische spreiding, continuïteit, personeel, infrastructuur, omzet, eigen inkomsten, functie, duurzaamheid, status van de instelling,....

Deze periode en eenzelfde manier van aanvragen moet ook gelden voor de instellingen die nu als *Instellingen van de Vlaamse Gemeenschap* zijn aangeduid⁷, met als mogelijke bijkomende criteria vb. internationale toetsing, uitstraling van de Vlaamse Gemeenschap etc.

---

⁶ Zie Memorandum Sectorraad Kunsten en Erfgoed, p. 23 (punt 2.2) en p. 26 (punt 9.2).

De continuïteit van deze instellingen moet verzekerd blijven, ook over de legislaturen heen. De mogelijke oneigenlijke effecten daarvan kunnen vermeden worden door andere mechanismen dan stopzetting van de ondersteuning, bv. waarschuwingen na negatief rapport, de aanstelling van een crisismanager of het beëindigen van het contract van de algemeen directeur.

3. Invulling van beleid op basis van rol en identiteit

Kunsten: invulling van het begrip schottenloosheid, van principe naar realiteit

Het oorspronkelijk opzet van het Kunstendecreet, een zeer open instrument dat vrij soepel zou functioneren, was een *schottenloze* benadering van het ganse kunstenveld. Deze **schottenloosheid** bleek echter al snel **een stap te ver**, waardoor in het decreet nog tal van feitelijke schotten bestaan. Meest frappant voorbeeld hiervan is het feit dat de disciplines er nog apart gedefinieerd worden, wat zich in de praktijk vertaalt in beoordelingscommissies die disciplinair worden samengesteld en een advies over strikt bepaalde disciplines formuleren. Ook de financiering gebeurt daadwerkelijk per discipline, hoewel er een afgesproken buffer is, voorzien voor het einde van subsidierondes.

Erfgoed: naar een helder subsidiëringsbeleid

Het erfgoedveld is de laatste jaren voortdurend in beweging geweest. Dat leidde tot het samenbrengen van de diverse sectoren in één overkoepelend Cultureel-Erfgoeddecreet (2008) waarbij de vier kerntaken voor erfgoedinstellingen steeds een goed houvast bieden (namelijk verzamelen, bewaren, ontsluiten en onderzoeken). Daarnaast is er een verschuiving tussen de meer regionale en lokale spelers en de internationale spelers. Tot slot groeien cultureel erfgoed en kunsten weer meer naar elkaar toe (zie ook punt 1).

De verschuivingen van de voorbije jaren hebben echter als gevolg dat het subsidiëringbeleid momenteel **niet steeds doorzichtig en duidelijk** is. Culturele erfgoedinstellingen kunnen momenteel subsidies ontvangen zowel via Vlaamse, provinciale als stedelijke overheden. Bovendien gaan de verschillende provincies anders om met steun aan culturele erfgoedinstellingen, en kan men momenteel niet inschatten hoe het subsidiëringbeleid zou evolueren na doorvoering van de interne staats hervorming.

De wijze en hoogte van subsidiëring hangt op die manier eerder af van factoren zoals de inrichtende overheid, eerder dan van de kwaliteit van de werking en de visie van de culturele erfgoedinstelling. Dit doet de sectorraad besluiten dat er duidelijkheid moet zijn over de weging, over de normen die een instelling moet halen en de vergoeding die aan die normen vast hangt.

3.1 Grondig onderzoek naar (gewenste mate van) schottenloosheid

De Sectorraad Kunsten en Erfgoed ontwaart een nood aan een **grondig wetenschappelijk onderzoek** met betrekking tot de (gewenste mate van) schottenloosheid van het Kunstendecreet, met o.a. volgende onderzoeksvragen:

- wat zijn de voor- en de nadelen van de schotten? Voor hoeveel aanvragers zijn de bestaande schotten daadwerkelijk een probleem?
- hoe zou een situatie zonder schotten er uit zien, en zou dat dan beter zijn?
- Welke vormen van schottenloosheid kunnen gehanteerd worden? Er bestaat ook zo iets als schottenloosheid van beoordeling, al stelt zich de vraag of deze de facto voor subsidiëring beter is en of de beschikbare budgetten hiervoor wel voldoende zijn.

⁷ Vlaamse Opera, Koninklijk Ballet van Vlaanderen, de Filharmonie, VRO/VRK (Brussels Philharmonic), deSingel, Ancienne Belgique, Koninklijk Museum voor Schone Kunsten Antwerpen (KMSKA), Kasteel van Gaasbeek, Museum voor Hedendaagse Kunst Antwerpen (M HKA).

Sommige sectoren/disciplines hebben immers inherent meer budget nodig dan andere.

3.2 Rekening houden met identiteit van instelling

De Sectorraad Kunsten en Erfgoed vraagt dat er rekening wordt gehouden met de **rol en de eigen identiteit van een kunst- of erfgoedinstelling** bij het aanvragen van subsidies. In afwachting van het gevraagde onderzoek naar de (subsidiemogelijkheden in) de diverse decreten (zie boven), is de sectorraad er nu reeds principiële voorstander van om instellingen toe te laten om via diverse decreten subsidies te ontvangen. Een instelling kan immers verschillende rollen spelen en elke plek ontwikkelt een eigen identiteit.

De Adviescommissie Kunsten vervult binnen het Kunstendecreet alvast een overkoepelende en sturende, zelfs stuwende rol in het toepassen van de schottenloosheid. Op organisatorisch vlak werden en worden inspanningen geleverd om meer samenwerking, overleg en afstemming tussen de sectoren te laten groeien, bijvoorbeeld door een draaiboek en charter voor de beoordeling op te stellen.

De evolutie om zich in te schakelen in het groter geheel is een positief element waar zeker rekening mee moet worden gehouden en dat dient te worden verder gezet, zowel binnen het kunsten- als het erfgoedveld.

3.3 Dynamische invulling met correcte financiering

De financiering voor zowel kunsten- als erfgoedorganisaties moet **billijk en correct** zijn, met een algemeen aanvaarde, heldere structuur van wat voor de verschillende spelers en vormen nodig is op basis van de schaal en de grootte.

Cruciaal element met betrekking tot subsidiëring naargelang de rol en identiteit van een instelling, is de **helderheid in de communicatie**. Zowel de aanvragende instelling als de subsidiërende overheid moeten duidelijk zijn over de verschillende mogelijkheden en functies. Dit vraagt immers een andere manier van denken over kunsten en cultureel erfgoed: het moet mogelijk worden om vanuit de inhoud te beoordelen en niet te vertrekken vanuit structuren of decreten. Dat begint bij de instelling zelf: die moet eerlijk en helder communiceren over zijn functie. Op basis hiervan moet de administratie de organisaties correct ondersteunen en er zorg voor dragen dat ze niet tussen de plooiën vallen.

Kunsten

De schottenloosheid – weliswaar binnen het kunstenveld – wordt volgens de sectorraad meer verzekerd volgens het principe *waar er nood is, daar moet er geld zijn*. Dergelijke werkwijze sluit aan bij de aanpak van bijvoorbeeld het Vlaams Audiovisueel Fonds (VAF), dat een **minimaal budget per sector** voorbehoudt, maar waarbij **jaar na jaar beleidsaccenten** gelegd worden. Hierdoor worden alle daadwerkelijke noden gelenigd. Hier kan best rustig mee worden begonnen door het procent van het budget dat voorzien wordt voor het leggen van die accenten, doorheen de indienrondes langzaam te verhogen.

Indien de schottenloosheid verder aangehouden wordt, kan ook de gedachtegang ontwikkeld aangaande een aanpassing van het systeem van beoordeling (zie verder punt 4), daarin een positieve rol spelen.

Erfgoed

De sectorraad is voorstander van een systeem waarbij instellingen met een erkenning op Vlaams niveau en met internationale uitstraling door de Vlaamse Gemeenschap navenant ondersteund worden en een substantiële subsidie ontvangen.

De instellingen met een regionale erkenning dienen in de huidige situatie – dus zonder invoering van een interne staatshervorming – volgens de sectorraad voortaan enkel vanuit de provincies gesubsidieerd te worden met de nodige continuïteit.

Een belangrijke voorwaarde in dit verhaal is dat de minimumenveloppe daarbij hoog genoeg ligt. Het Cultureel-Erfgoeddecreet kan hier leren uit het Kunstendecreet waar een uitgebreidere set criteria gehanteerd wordt voor erkenning en subsidiëring. De huidige criteria worden immers als minimaal gepercipieerd en de grootte van de subsidiëring door de Vlaamse overheid is soms niet in verhouding met de doelstellingen die er volgens de beheersovereenkomst moeten worden waargemaakt. Duidelijke en uitgebreide criteria moeten zorgen voor autonomie van de instellingen die subsidies ontvangen.

Het huidige systeem van beheersovereenkomsten zou dan ook herbekeken moeten worden. Zoals hierboven (p. x) al aangehaald werd, is het volgens de sectorraad immers enkel nuttig een beheersovereenkomst met een instelling op te stellen, indien daar een substantieel bedrag tegenover staat vanwege de overheid die de beheersovereenkomst mee aangaat.

Pas nadat er een dergelijke structuur of kader is, kan het debat starten over welke rol Vlaanderen en welke het lokale niveau moet spelen voor de (subsidiëring van de) instellingen.

Het strekt tot aanbeveling dat deze bedenkingen worden meegenomen in de gesprekken over de interne staatshervorming.

4. Beoordeling

Bovenstaande redenering met betrekking tot een mogelijk grotere *schottenloosheid* van de subsidiëring leidt automatisch naar een herdenking van de beoordeling.

De beoordeling moet gebeuren op basis van duidelijke (zakelijke) criteria, ook op managementniveau. Bij de beoordeling van erfgoedinstellingen moet de schaalgrootte en de specifieke kwaliteiten van de instelling in rekening worden gebracht.

4.1 Representatieve samenstelling en ‘standaarden’

Representatieve samenstelling

De Adviescommissie Kunsten (ACK), die een coördinerende rol toebedeeld kreeg ten aanzien van de commissies, is samengesteld uit *all round* experts die de objectiviteit moeten garanderen. Uitzonderlijk worden ook de vertegenwoordigers van de verschillende disciplines – de voorzitters van de respectievelijke beoordelingscommissies – uitgenodigd. Deze samenstelling kan volgens de sectorraad de doorstroming vanuit de beoordelingscommissies niet garanderen en belast de ACK met een schier onmogelijke taak. Ervaring met o.a. de Algemene Raad van de SARC, samengesteld uit vertegenwoordigers van elke raad aangevuld met enkele *all round* experts, of de Adviescommissie Cultureel Erfgoed (ACCE), leert nochtans dat een **representatieve samenstelling een meerwaarde** betekent.

De werkgroep stelt dan ook op korte termijn voor dat de ACK samengesteld wordt uit de voorzitters van elke beoordelingscommissie aangevuld met enkele *all round* experts.

‘Standaarden’

Op korte termijn moet er worden gewerkt aan de **uitbouw van ‘standaarden’** m.b.t. werksoorten, schaalgrootte en werkgrootte in het erfgoedveld. Een beoordelingscommissie moet een inschatting kunnen maken vanuit de 4 inhoudelijke basisfuncties voor erfgoedinstellingen (verzamelen, ontsluiten, bewaren en onderzoeken). Daarenboven kunnen ook de regio waarin men werkt, de taken en uitstraling van de instelling en de inbedding in het geheel van het werkveld mee als elementen voor de kwaliteitsbeoordeling

dienen. Subsidies moeten in overeenstemming zijn met de globale kwaliteitsbeoordeling van de instelling.

De commissies en het werkveld moeten hier samen grondig over discussiëren. Een gegeven dat daarbij ook zeker naar boven moet komen, is de dwingende aandacht van publiekscijfers.

4.2 Naar een 'schottenloze' pool van beoordelaars

De sectorraad stelt op langere termijn een andere werkwijze voor, geïnspireerd op de werking van het VAF en op het systeem dat o.a. gebruikt wordt voor de toekenning van Europese cultuur- en onderwijssubsidies. Deze nieuwe werkwijze stelt geenszins de kwaliteit van de huidige beoordeling in vraag, maar wil enkel in alle openheid nadenken over mogelijke toekomstige beoordelingssystemen en het debat daarover openen.

Het voorstel houdt in:

- Samenstelling van **één grote 'pool' van beoordelaars** die elk in een bepaald domein expertise bezitten. Deze personen kunnen uit Vlaanderen en daarbuiten komen.
- Enkel daarvan nemen een meer coördinerende rol op: ankerpersonen (al dan niet zelf ook beoordelaars), die verenigd een soort Adviescommissiefunctie kunnen waarnemen.
- Een dossier dat dan binnenkomt in het kader van het Kunstendecreet of het Cultureel Erfgoeddecreet wordt door de administratie 'gedispatcht' en toegewezen aan enkele van deze experts uit de pool, naargelang de vereiste expertise(s) die het dossier behoeft.
- Deze experts kennen in eerste instantie schriftelijk een waardeoordeel toe aan de dossiers. Bij grote verschillen in de beoordeling worden de experts wel samengeroepen om erover te discussiëren, onder leiding van één van de coördinatoren.

Praktisch moeten er vervolgens een aantal afspraken gemaakt worden. De experts worden betaald per dossier dat zij beoordelen. De beoordelaars van een dossier worden niet als dusdanig bekend gemaakt.

Daarnaast moet er een beroepsprocedure voorzien worden. Zoals ook in het huidige systeem het geval is, moet bij een eerste negatief preadvies de aanvrager gehoor krijgen bij de beoordelaars. Indien het definitieve advies ook negatief is, moet een beroep mogelijk zijn. Om dit mogelijk te maken, kunnen in de algemene 'pool' ook juristen of economen opgenomen worden, of kan er worden nagedacht over een aparte 'beroepspool'.

Het spreekt voor zich dat **grondig voorbereidend onderzoek** nodig is met betrekking tot de praktische haalbaarheid van dit voorstel. Dit betekent immers een nieuwe taakinfilling en meer verantwoordelijkheid voor de administratie. Ook de ankerpersonen in dit voorstel moeten bereid zijn een grote verantwoordelijkheid te nemen en daar ook de tijd voor vrij te maken. Zij moeten daar dan ook op een correcte wijze voor vergoed worden.

Een belangrijke premisse is dat een genuanceerde beoordeling mogelijk moet blijven. Wordt er met punten gewerkt, of eerder met een waardenschaal? Hoeveel 'punten' zou een dossier moeten halen om zonder bijeenkomst van de beoordelaars goedgekeurd te worden? Worden de aanvragers met de 'beste' dossiers sowieso gesubsidieerd en wordt daar een procent van het totaal beschikbare budget op gekleefd? De sectorraad vindt alvast dat een ander 'gewicht' mogelijk moet zijn voor kleine en voor grote initiatieven en voor individuele aanvragers.

Voor elk onderdeel van de beoordeling moeten de voorwaarden duidelijk zijn voor de beoordelaars. Daartoe kan er een 'handleiding' worden voorzien voor de beoordeling.

Toch heeft deze nieuwe piste volgens de Sectorraad Kunsten en Erfgoed voldoende kwaliteiten om een **coherent en efficiënt beoordelingssysteem** te worden.

- Door het verplichten van een (schriftelijke) beoordeling worden motivatie en engagement sterke factoren.
- Niet alleen de monodisciplinaire aanvragen maar ook de multidisciplinaire dossiers worden zo met grote deskundigheid behandeld.
- Er zijn praktische voordelen, zoals minder verplaatsingskosten. Het voorstel voorkomt 'vergaderitis'.
- Een meer anonieme beoordeling vergroot de objectiviteit ervan.
- De grotere rol van de administratie en van de ankerpersonen dragen bij aan de operationaliteit, continuïteit en draagvlak.

De sectorraad wil ook bevestigen dat het noodzakelijk blijft dat de beoordelaars een expertise hebben opgebouwd in het veld en naast de schriftelijke input ook werkbezoeken brengen aan de te beoordelen organisaties.

5. Rol van de steunpunten

O.a. omwille van hun zeer uiteenlopende ontstaansgeschiedenis, vervullen de diverse steunpunten in het kunsten- en erfgoedlandschap verschillende rollen. Naar aanleiding van de evaluatie die momenteel aan de gang is, vraagt de sectorraad dat de steunpunten los van het beleid aan veldonderzoek doen en de problemen van het veld aankaarten en helpen oplossen. Los van agendasetting, onderzoek en profilering, is een uitermate belangrijke taak het luisteren naar en inspelen op vragen van het veld.

Naar een sterke impact vanuit het werkveld

De impact van het veld in de beslissingen en de agendasetting moet groter zijn en duidelijker gestructureerd worden. Dit kan door de **impact van het veld** in de operationele keuzes groter te maken aan de hand van bijvoorbeeld een verplicht advies. Doel is om de ondersteunende rol van de steunpunten te vergroten en problemen waar de sector mee kampt, te helpen oplossen. De wisselwerking tussen steunpunten en veld kan en moet beter. Een studie over de werking en de essentiële taken van de steunpunten, kan hierbij een objectieve insteek vormen.

DEEL II Sectorgebonden aandachtspunten

---

1. Erfgoedfora: van experiment naar helder instrument

Een nieuwigheid in het Cultureel-erfgoeddecreet van 2008 is het begrip 'cultureel-erfgoedforum'. Daarvoor waren en zijn in verschillende steden en regio's Erfgoedcellen actief, vastgelegd in verschillende erfgoedconvenants.

Volgens het decreet wil cultureel-erfgoedforum het verhaal van een stad of streek vertellen. Het maakt hierbij gebruik van het erfgoed dat in die stad of streek door verschillende beheerders wordt bewaard. Om dit complexe verhaal zo goed mogelijk te belichten, werkt het cultureel-erfgoedforum enerzijds vanuit een open netwerk van erfgoedbeheerders en anderzijds vanuit een netwerk van kennis en expertise over het verhaal van de stad of

streek. Daarbij wordt telkens gedacht vanuit een versmelting van verschillende erfgoedpraktijken: museologie, archivaliek, bibliotheekwetenschappen, antropologie ... Een cultureel-erfgoedforum kan zich op één specifieke plek bevinden, of kan functioneren vanuit een netwerk van plaatsen die sterk verbonden zijn aan het verhaal van die stad of streek. Maar zelfs dat hoeft niet, het is allereerst en voornamelijk opgevat als een netwerkorganisatie met als kerntaak de optimale zorg voor en de ontsluiting van het cultureel erfgoed.

Voor de beleidsperiode 2009-2014 is de ontwikkeling van een cultureel-erfgoedforum voorbehouden voor Antwerpen, Gent, Brugge en de Vlaamse Gemeenschapscommissie (Brussel). Deze experimenteerfase is wellicht een goede manier om een nieuwe benadering te zoeken, die erfgoedbeherende instellingen samenbrengt. Daarom verdienen de erfgoedfora dan ook wat tijd te krijgen om te groeien. Toch wil de sectorraad enkele vragen en bezorgdheden uiten.

Opvolgingstraject Erfgoedfora vóór nieuwe instapronde

De erfgoedfora worden voorgesteld als een traject. Een duidelijk begeleidingstraject is noodzakelijk om aan degelijke opvolging te doen.

- Er moet verduidelijking komen of het gewenst is dat een Erfgoedforum een museale collectie uitbouwt en/of beheert.
- Wie onderzoekt de verdere mogelijkheden na de opstartfase, de haalbaarheid en het gecreëerde draagvlak? Wie maakt de evaluatie van het afgelegde traject, en hoe worden de resultaten in de praktijk en de wezenlijk van elkaar verschillende trajecten afgewogen? En is uitbreiding naar de centrumsteden mogelijk? Zo ja, aan welke criteria moeten de instappers voldoen? Het dossier in opbouw zal wellicht moeten rekening houden met een bepaalde concrete finaliteit, waar men zich liefst nu reeds van bewust is.
- Wordt dit meegenomen in de evaluatie van de Culturele-Erfgoedconvenants? Voldoende helderheid over de invulling van een Erfgoedforum is een voorwaarde voor uitbreiding.

Het is duidelijk vanuit het reeds afgelegde traject dat ook de rol van de Erfgoedcellen bij deze pioniers (en bij uitbreiding de volgende instappers) moet worden geëvalueerd. Moeten zij de facto ophouden te bestaan of kunnen zij hun rol verder vervullen? Het zou niet getuigen van duurzaam beleid mochten de waardevolle inspanningen en resultaten van een geïntegreerde (inter)gemeentelijke erfgoedwerking (volledig in de lijn van wat het erfgoeddecreet beoogt) onderbroken worden en/of afgestoten, zonder garantie op continuïteit.

Daarover moet duidelijkheid gegeven worden voorafgaand aan de volgende tussentijdse evaluatieronde en de nieuwe instapronde.

Met andere woorden, er moet ook een verfijning komen van wat een Erfgoedcel behoort te zijn en hoe die zich kan verhouden tot een Erfgoedforum en tot andere grote erfgoedspelers in de stad. De praktijk is zeer divers in de verschillende steden. Willen we juist die diversiteit stimuleren of komt er een meer eenduidige benadering. Op dit ogenblik is daarover onvoldoende duidelijkheid in de beschrijvende documenten. Hierover moet overleg georganiseerd worden met verschillende erfgoedspelers.

Conclusie

- Na een redelijke experimenteerperiode, moeten zowel de status als de inhoudelijke werking en de rol van de Erfgoedfora en Erfgoedcellen gedefinieerd, afgebakend en indien nodig veilig gesteld worden.
- Eveneens is er nood aan objectivering en een duidelijkere manier van evalueren. De timing hiervoor moet met de administratie gecheckt worden, maar zeker tegen de

volgende ronde moeten zowel voor de beoordelaars als voor nieuwe instappers de criteria helder zijn.

- Het moet tot slot ook duidelijk zijn dat er continuering en consequentie in deze beleidsoptie zit.

2 Volkscultuur: professionalisering dreigt spelers weg te drummen

Het decreet Volkscultuur van '98 werd opgericht voor een specifieke sector. De subsidies waren goeddeels bedoeld voor een verdere professionalisering en de sector is in reorganisatie. Vanaf begin 2012 gaat het decreet op de volkscultuur immers op in het Cultureel-Erfgoeddecreet, waarin twee groepen organisaties in aanmerking kunnen komen voor subsidie: landelijke expertisecentra en landelijke organisaties voor volkscultuur. Enkele organisaties zijn al in 2009 in gestapt, de overige (meestal de kleinere) waren er echter nog niet klaar voor. Bovendien is de inhoudelijke invulling van de landelijke expertisecentra niet duidelijk.

De overheid opteert nu ook voor clustering en schaalvergroting wat voor verwarring en bestaansonzekerheid in de sector zorgt. Organisaties die nu al onder het Cultureel-Erfgoeddecreet werken, weten niet of ze hun huidige werking kunnen verder zetten en zo ja, in welke vorm. Zijn fusies nodig? De andere organisaties weten niet of ze nog in aanmerking komen voor subsidie of in welke richting ze samenwerking moeten zoeken.

Dit lijkt de sectorraad wat wrang: het landschap zit in een overgangsfase, maar sommige spelers worden weggeduwd. Het decreet was bedoeld om de sector te professionaliseren, maar na een tiental jaar werking wordt nu, met de opname ervan in het grote geheel van het Cultureel-Erfgoeddecreet, de principes en de ondersteuning eigenlijk grotendeels overboord gegooid. Dit wijst op een gebrek aan continuïteit in het beleid.

In deze omschakeling is daarbij aan een aantal organisaties gevraagd omgevingsanalyses en beleidsplanning op te maken, een intensief werk waar soms weinig rekening mee is gehouden.

Blijkbaar wordt er meer en meer de nadruk gelegd op de cultuur in stedelijke context in tegenstelling tot lokale volkscultuur. Men vraagt zich af of de beleidsmakers terug willen nadenken over de invulling van het begrip volkscultuur. Het is alleszins niet duidelijk of men volkscultuur wel of niet bij erfgoed wil rekenen. Er is een verschil in mentaliteit te merken ten opzichte van enkele jaren geleden.

Dringend visie op volkscultuur

Aan volkscultuur moet voldoende aandacht blijven besteed worden binnen de erfgoedsector. Dit kadert in een waken over de diversiteit van de sector en het rekening houden met de regionale verankering.

De beleidsmakers moeten niet enkel aandacht hebben voor de 'hoge' maar ook voor de volkscultuur. Er moet een duidelijke visie ontwikkeld worden, zodanig dat er in toekomst concrete acties kunnen genomen worden.

3 Regionale en lokale vertegenwoordiging

De Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten VVSG is een gesprekspartner als het over erfgoedinstellingen gaat bij de Vlaamse overheid. In andere domeinen wordt die taak vaak opgenomen door belangenbehartigers zoals de Verenigde Organisaties Beeldkunst

(VOBK) of de Vlaamse Vereniging voor Bibliotheek, Archief, en Documentatie (VVBAD). De grote instellingen en de grote musea vormen eigenlijk een aparte belangengroep, en hebben ook de intentie om overleg te plegen met elkaar.

Omdat het Cultureel Erfgoeddecreet soms uitgaat van volledige subsidiëring vanuit Vlaanderen, en in andere gevallen van gedeelde subsidiëring met steden, gemeenten en provincies, ontstaat er echter een conflictsituatie: de ideeën of ambities van de lokale overheden staan soms tegenover die van de erfgoedinstelling. Bovendien gaat er zo heel wat gedetailleerde kennis uit de instellingen verloren.

Expertise uit instellingen in lokaal overleg injecteren

Er moet de formele mogelijkheid zijn om de expertise van de erfgoedinstellingen zelf in te brengen in het overleg. Lokale overheden moeten zich daartoe kunnen laten vertegenwoordigen door een soort werkgroep 'stedelijke erfgoedinstellingen'.

Er moet erkend worden dat de belangen van de gemeente, stad of provincie niet noodzakelijk gelijk lopen met de belangen van de erfgoedinstellingen. Het protocol met de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten en de Verenigde Vlaamse Provincies kan in die zin worden herzien.

4. Spreidingsproblematiek

De discussie of en hoe de manier van subsidiëren kan gebruikt worden om een beter evenwicht te bereiken tussen de producerende en de spreidingssector is niet nieuw: sinds 1995⁸ wordt ze vooral op het vlak van de podiumkunsten in ruime zin (inclusief muziek en dans) intensief gevoerd. Met name onder impuls van het Vlaams Theaterinstituut en LOCUS werd er onderzoek gevoerd, debatten en paneldiscussies georganiseerd enz.⁹ Ook in de beoordelingscommissies en in beleidsbrieven van de minister kwam het onderwerp aan bod.

Het is erg moeilijk om de effecten van de voorgestelde maatregelen te voorspellen. Zij kunnen ook ongewilde gevolgen hebben. Bovendien wordt ook geargumenteed dat er onvoldoende feiten en data beschikbaar zijn om het precieze probleem vast te stellen (VTi Courant 94, p. 17).

4.1 Snel starten met grondig onderzoek

De sectorraad is daarom van oordeel dat een grondig onderzoek aangewezen is. Dergelijk onderzoek moet zich op twee verschillende items focussen:

1. De spreidingsproblematiek binnen alle disciplines. Niet alleen op het terrein van de podiumkunsten, ook op het terrein van andere disciplines (beeldende kunst, audiovisuele kunst, kunsteducatie, muziek, ...) is de problematiek van de spreiding een heikel punt gezien het overwicht van (overaanbod binnen) bepaalde regio ten opzichte van andere;
2. Een analyse van de mogelijke effecten van de overheveling van subsidies van de producerende sector naar de spreidingssector, of de subsidiëring van de spreidingssector vanuit het kunstendecreet, zeker binnen een onveranderde financiële omkadering.

Hierbij moet vanzelfsprekend rekening gehouden worden met de binnen het kunstendecreet geformuleerde kwalitatieve criteria zowel als met deze die gehanteerd worden binnen het decretale kader van het Lokaal Cultuurbeleid.

⁸ Zie Woord vooraf, VTi Courant 94

⁹ Zie VTi Courant 94, *Zet mij in CC. Over de spreiding van podiumkunsten*, augustus-oktober 2010.

Ondertussen is het niet aangewezen revolutionaire maatregelen te nemen zoals een massieve overheveling van subsidies van de producerende sector naar de spreidingssector of zoals een consistentere subsidiëring van de spreidingssector vanuit het Kunstendecreet.

Binnen de SARC kan in een werkgroep, aangevuld met specialisten van het decreet lokaal cultuurbeleid uit de Sectorraad Sociaal-Cultureel Werk, werk worden gemaakt van een grondigere analyse van deze problematiek. O.a. de waardevolle suggesties voor het beleid en de praktijk vanuit VTi en LOCUS¹⁰ kunnen daarvoor de basis vormen.

4.2 Bij nemen van acties sectoroverschrijdend nadenken

De sectorraad vraagt op een sectoroverschrijdende manier na te denken. Een mogelijk voorstel is om in het Decreet Lokaal Cultuurbeleid kwaliteitscriteria op te nemen.

Zonder zich in deze nota te willen mengen in de discussies over de op stapel staande interne staatshervorming, lijkt het de sectorraad daarnaast aangewezen om de werking van het Kunstendecreet te focussen op initiatieven van individuen of groeperingen, de grote instellingen inclusief. Deze piste is echter enkel haalbaar indien andere dan de huidige subsidiemogelijkheden worden voorzien voor de culturele centra, die momenteel, gebruik kunnen maken van de projectsubsidiepot van het Kunstendecreet.

Het kan *niet* de bedoeling zijn de culturele centra de noodzakelijke middelen te ontnemen die hen in de mogelijkheid stellen boven de lokale verankering uit te stijgen. Specifieke criteria kunnen ontwikkeld worden die enerzijds garant staan voor zowel een grotere spreiding als voor een daadwerkelijke verrijking van het culturele landschap.

Namens de Sectorraad Kunsten en Erfgoed,

Johan Thielemans, voorzitter Sectorraad Kunsten en Erfgoed
Chantal De Smet, ondervoorzitter
Hanne Schuermans secretaris

---

¹⁰ VTi en LOCUS, *Denkstof voor het beleid en de praktijk. Naar een betere afstemming van de productie en de spreiding van de podiumkunsten*, 2011

Tabel

Deel I: Bouwstenen voor een visieontwikkeling op een helder en consequent kunsten- en erfgoedbeleid

	Voorstellen	Decreten/beleid	Termijn
	Terug naar meer integratie van sectoren		
1.	In kaart brengen (subsidiemogelijkheden) diverse decreten	KD + CED + diverse decreten binnen en buiten cultuursector	Lange termijn
	Rationeel en evenwichtig subsidiebeleid		
2.1	1. Efficiëntie <ul style="list-style-type: none"> - aanvragers kennen verwachtingen en mogelijke valkuilen - verlichting administratieve last - meer overleg tussen aanvrager en administratie 	KD +CED	Korte termijn
2.1	2. Maatwerk <ul style="list-style-type: none"> - uitgroeiszenario's op maat van organisatie - diversifiëring instrumentarium (o.a. pionierende, intermediaire of hybride vormen) 	KD +CED	Korte termijn
2.2	1. Projectsubsidies <ul style="list-style-type: none"> - Projectsubsidies mogelijk voor termijnen tot meerdere jaren - Budgetten projecten omhoog - Onderzoeken van haalbaarheid instapmogelijkheid op elk moment 	KD KD + CED	Lange termijn
2.2	2. Structurele subsidies <ul style="list-style-type: none"> - Instellingen met significante plaats cultuurlandschap: periode van 6 jaar - Dynamische invulling: 4 jaar 	KD + CED	Lange termijn
	Invulling van beleid op basis van rol en identiteit		
3.1	Wetenschappelijk onderzoek m.b.t. (gewenste mate van) schottenloosheid KD	KD	Korte termijn
3.2	Rekening houden met identiteit instelling Inschakeling groter geheel, vb. met draaiboek en charter beoordeling	KD en CED	Korte termijn
3.3.	Dynamische invulling met correcte financiering <ul style="list-style-type: none"> - Helderheid in communicatie over mogelijkheden en functies - Minimaal budget met jaar na jaar beleidsaccenten - Helderheid subsidies Vlaams – regionaal - Voldoende grote budgetten – relatie met beheersovereenkomst herbekijken 	KD + CED	Lange termijn
	N.a.v. voorstel 3.3: Debat over rol Vlaanderen - lokaal	KD + CED Interne staatshervorming	Korte termijn

	Beoordeling		
4.1	1. Representatieve samenstelling	KD	Korte termijn
4.1	2. Uitbouw van standaarden	CED	Korte termijn
4.2	Schottenloze pool van beoordelaars (na voorbereidend onderzoek)	KD + CED	Lange termijn
	Rol van de steunpunten		
5.	Impact van veld in steunpunten	KD + CED	Lange termijn

Deel II: Sectorgebonden aandachtspunten

	Voorstellen	Decreten/beleid	Termijn
	Erfgoedfora		
1.	Opvolgingstraject erfgoedfora	CED	Korte termijn
	Volkscultuur		
2.	Visie op volkscultuur	CED	Korte termijn
	Regionale en lokale vertegenwoordiging		
3.	Expertise uit instellingen in lokaal overleg injecteren	CED + protocol	Lange termijn
	Spreidingsproblematiek		
4.1	Grondig onderzoek	KD + LCB	Korte termijn
4.2	Sectoroverschrijdend nadenken	KD + LCB	Lange termijn